

» обезпокоителен процент (25%) от родителите с деца, включени в предучилищна форма на обучение, чувстват, че към техните деца има „негативно отношение“ както от страна на неромските деца, така и от страна на възрастните, които са около тях.

В контекста на нашето изследване обаче резултатите от проучването в частта за родителите показва, че възможността за достъп до предучилищно образование пряко зависи от сигурността за здравето и живота на децата им и от разходите по тяхното пътуване. В рамките на квартала те биха се чувствали най-спокойни.

Според данните от анкетираните ученици от ромски произход на възраст от 9 до 19 години, обучаващи се в смесени училища извън ромския квартал, относно отношенията им с ученици от български етнически произход над 80% от тях споделят, че имат приятели сред съучениците си българи. Само 6,7% от анкетираните деца отговарят, че съучениците им се отнасят с пренебрежение към тях. Останалите мнения се разделят почти поравно между: някои съученици се отнасят добре, други зле; съществува реципрочност на тяхното собствено отношение към българчетата; не виждат разлика в отношението на съучениците им към тях; съучениците им ги уважават.

Тези по-скоро положителни в смисъла на нашето изследване, отколкото негативни данни би могло да станат още по-добри при една целенасочена, системна и последователна работа в тази насока. Те говорят и за благоприятна почва за бъдещо по-мощно смесване на ромски и български деца.

32% от интервюираните учители по принцип не желаят да работят в учебно заведение, в което повечето деца са ромчета

Отговорите от интервютата с учителите на ромските деца не изненадват с очакваните резултати. Изненадва обаче големият процент на учителите, които смятат, че нямат нужда от допълнително обучение за работа. Обучението в специална методика и изучаване на ромска история, традиции и култура се оказва най-подобаващо за тези, които желаят да се обучават допълнително. 10% от тях са готови да изучават и ромски език. Не може да не тревожи фактът, че 32% от интервюираните учители по принцип не желаят да работят в учебно заведение, в което повечето деца са ромчета.

Макар че това изследване се отнася само за един типичен ромски квартал, все пак то е съвсем показателно за образователните нагласи на родители и деца, както и за отношението на учителите към своята работа и проблемите им с деца и родители.

Националният институт по образованието под ръководството на Й. Факирска разработи специална програма за подготовка на ромски деца за обучение в училище под наименованието „Превенция на ранното отпадане от училище на децата роми“ (Факирска 2002). Една от най-съществените задачи на тази програма е да убеди родителите роми, че се предоставят всички възможности техните деца да опознаят специфичната култура на своите родители и едновременно с това да се запознаят с културата на неромите (българите). Обучението на децата не се отнася само до научаването на български език, но и до попълването на пропуските на децата в познанията им за заобикалящия ги свят, за природата, за обществото. Програмата предвижда и създаване на благоприятна среда и условия за участие на децата в дейностите от областта на изкуст-